

Antea Group
T.a.v.: dhr. E. Riphagen
Postbus 10044
1301 AA ALMERE

Uw kenmerk: *****
Ons kenmerk: AGVL1407B
Datum: 16-10-2014
Projectgebied: Boswinkel te Enschede
Onderwerp: Rapport vleermuizen en steenmarter

Geachte mijnheer Riphagen,

Hierbij ontvangt u het briefrapport van de inventarisatie naar vleermuizen en steenmarter in projectgebied Boswinkel te Enschede. Tevens zijn waarnemingen van andere beschermde soorten omschreven.

Werkzaamheden

De werkzaamheden bestaan uit onderzoek naar mogelijke verblijfplaatsen van de steenmarter, verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen. Onderstaand staat beschreven op welke wijze dit onderzoek is uitgevoerd.

Steenmarter

Ten behoeve van het onderzoek naar de steenmarter is tijdens alle inventarisaties gelet op sporen en exemplaren van deze soort.

Vleermuizen

Het inventariseren van vleermuizen bestaat uit het onderzoeken van aanwezigheid in het plangebied van de functies zomer- en kraamverblijven, paarverblijven en zwermplaatsen alsmede vliegroutes en foerageergebied. Deze inventarisaties zijn uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2013¹. Onderstaand wordt omschreven op welke wijze het onderzoek uitgevoerd is. De inventarisaties zijn uitgevoerd door ing. M. Bouma, ing. M. Groeneveld en ing. J. Koorevaar.

Zomer- en kraamverblijven

In de periode 15 mei tot 15 juli 2014 zijn drie inventarisaties van circa twee uur uitgevoerd, teneinde zomer- en kraamverblijven vast te kunnen stellen dan wel uit te kunnen sluiten. In tabel 1 is een overzicht van deze inventarisatie weergegeven.

Tabel 1: Overzicht inventarisatie zomer- en kraamverblijven

Datum	Tijd	Weersomstandigheden
16-05-2014	21:15 – 23:30	Onbewolkt, droog, windkracht 2, 15°C
19-06-2014	21:45 – 00:00	Bewolkt, droog, windkracht 3, 14°C
15-07-2014	03:15 – 05:30	Bewolkt, droog, windkracht 2, 12°C

Paarverblijven en zwermplaatsen

In augustus 2014 zijn twee inventarisaties van circa twee uur uitgevoerd, teneinde paarverblijven en zwermplaatsen vast te kunnen stellen dan wel uit te kunnen sluiten. In tabel 2 is een overzicht van deze inventarisatie weergegeven.

Tabel 2: Overzicht inventarisatie paarverblijven / zwermplaatsen

Datum	Tijd	Weersomstandigheden
15-08-2014	04:15 – 06:15	Bewolkt, droog, windkracht 2, 13°C
25-08-2014	00:15 – 02:30	Half bewolkt, droog, windkracht 1, 10°C

Winterverblijven

Tijdens de inventarisatie ten behoeve van paarverblijven en zwermplaatsen is aandacht besteed aan middernachtzwermen bij potentiële winterverblijven.

Vliegroutes en foerageergebied

Het onderzoek naar vliegroutes en foerageergebied heeft deels gecombineerd met het onderzoek naar zomer- en kraamverblijven en paarverblijven en zwermplaatsen plaatsgevonden.

¹ Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2013. Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013

Huismus en overige beschermde soorten

Voorafgaand aan en uitsluitend op de inventarisaties ten behoeve van vleermuizen is aandacht besteed aan de aanwezigheid van nestlocaties van de huismus in het plangebied. Daarnaast zijn incidentele waarnemingen van overige beschermde soorten vastgelegd.

Resultaten

Per soortgroep zijn hier de resultaten weergegeven.

Steenmarter

Er zijn geen aanwijzingen dat er zich verblijfplaatsen van de steenmarter binnen het plangebied bevinden. Twee maal is een foeragerende steenmarter waargenomen. Slechts één van deze waarnemingen was binnen het plangebied, namelijk in de groenzone tussen de Zeelandstraat en Gelderlandstraat. De andere waarneming was ten noorden van het plangebied, in de groenzone langs de Noordbrabantstraat.

Vleermuizen

In het plangebied zijn de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger waargenomen. Per functie wordt omschreven welke waarnemingen zijn gedaan. In bijlage 1 zijn de waarnemingen van vleermuizen weergegeven.

Zomer- / kraamverblijven

Tijdens het onderzoek zijn geen kraamverblijven in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied zijn vier zomerverblijven van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Alle verblijven zijn in gebruik door individuele vleermuizen. De verblijfplaatsen zijn tijdens het eerste avondbezoek en het ochtendbezoek vastgesteld.

De zomerverblijven aan de Zeelandstraat (Afbeeldingen 1 en 3) bevinden zich beiden in een spouwmuur, waarbij een open stootvoeg de toegang is. Het zomerverblijf aan de Gelderlandstraat bevindt zich ook in een spouwmuur. De toegang tot dit verblijf is een kier tussen het kozijn en de bakstenen muur. Het zomerverblijf aan de Zuidhollandlaan bevindt zich eveneens in een spouwmuur. De ingang van de verblijfplaats is ook hier een open stootvoeg.

Afbeelding 1: Zomerverblijf Zeelandstraat noord

Afbeelding 2: Zomerverblijf Gelderlandstraat

Afbeelding 3: Zomerverblijf Zeelandstraat zuid

Afbeelding 4: Zomerverblijf Zuidhollandlaan

Er zijn geen verblijfplaatsen van de laatvlieger in het plangebied vastgesteld. Deze soort werd bij de avondbezoeken ten behoeve van zomer- en kraamverblijven wel kort na zonsondergang in het plangebied waargenomen. Dit duidt erop dat er een verblijfplaats van deze soort in de directe omgeving van het plangebied is. De locatie hiervan is niet vastgesteld.

Paarverblijven / zwermplaatsen

Er zijn binnen het plangebied geen paarverblijven of zwermplaatsen aangetroffen. Slechts één mannelijk exemplaar van de gewone dwergvleermuis is baltend in het plangebied waargenomen. Deze toonde hierbij geen binding met de bebouwing in het plangebied.

Winterverblijven

Door het ontbreken van middernachtzwermen en de beperkte activiteit van vleermuizen gedurende het onderzoek naar paarverblijven en zwermplaatsen wordt de aanwezigheid van een winterverblijf niet waarschijnlijk geacht.

Vliegroutes

Er zijn geen duidelijke vliegroutes van vleermuizen vastgesteld in het plangebied. Gezien de ligging van de verblijfplaatsen worden de straten in het plangebied door de gewone dwergvleermuis gebruikt als vliegroute tussen verblijfplaats en foerageerzone.

Foerageerzones

Alle groenstructuren in het plangebied worden door de gewone dwergvleermuis gebruikt als foerageerzone. Daarnaast is ook de laatvlieger foeragerend in het plangebied waargenomen. Hierbij is een duidelijk onderscheid tussen de onderzoeken in de periode mei – juli en de onderzoeken in augustus. Tijdens de bezoeken in augustus zijn aanzienlijk minder waarnemingen van vleermuizen gedaan. De laatvlieger is in deze periode in het geheel niet waargenomen.

Voor zowel de gewone dwergvleermuis als voor de laatvlieger geldt dat de foerageerzones slechts door enkele exemplaren gedurende een korte periode van de nacht werden benut. De laatvlieger is alleen kort na zonsondergang waargenomen, waarbij circa een half uur in het plangebied werd gefoerageerd door maximaal vijf exemplaren. De gewone dwergvleermuis foerageerde tot circa een uur na zonsondergang in het plangebied en vanaf circa een uur voor zonsopkomst. Naast de gewone dwergvleermuizen die ook een verblijfplaats in het plangebied hebben zijn maximaal drie andere exemplaren foeragerend in het plangebied waargenomen.

Bomen

Er zijn geen boombewonende vleermuizen aangetroffen. De holtes in de bomen hebben ten tijde van het onderzoek doen dan ook geen dienst gedaan als verblijfplaats voor vleermuizen.

Huismus en overige beschermde soorten

Naast de tijdens de habitatscan reeds aangetroffen nestlocaties van de huismus, zijn geen aanvullende waarnemingen gedaan. Deze waarnemingen zijn weergegeven in Bijlage 2. Er kan niet worden uitgesloten dat nestlocaties van de huismus zijn gemist, doordat niet het gehele onderzoeksgebied, in het bijzonder de achtertuinen, vrij toegankelijk was. Naast de huismus zijn enkele exemplaren van algemene beschermde soorten waargenomen, namelijk de egel en de gewone pad.

Conclusie

Binnen het plangebied zijn beschermde soorten aangetroffen. In tabel 3 wordt een overzicht weergegeven van de soorten welke middels tabel 2 en tabel 3 van de Flora- en faunawet beschermd zijn.

Tabel 3: Belang plangebied

Flora- en faunawet	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Functie	Belang
Tabel 2	Steenmarter	<i>Martes fiona</i>	Foerageerzone	redelijk
Tabel 3	Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Zomerverblijf Vliegroute Foerageerzone	groot beperkt beperkt
	Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	Foerageerzone	beperkt

Naast deze soorten is functioneel leefgebied inclusief nestlocaties van de huismus aangetroffen. De huismus valt onder categorie 2 van de lijst van broedvogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Er zijn zeven nestlocaties van de huismus in het plangebied vastgesteld. Daarnaast zijn verspreid door het plangebied zeven waarnemingen van de huismus gedaan, waarbij geen nestlocatie is vastgesteld. Het plangebied is gezien de aanwezigheid van nestlocaties en functioneel leefgebied van groot belang voor de lokale populatie van de huismus.

Voor de steenmarter is in het plangebied foerageergebied aanwezig. Er zijn geen aanwijzingen voor het gebruik van het plangebied als verblijfplaats door deze soort. Door het behouden van groenstructuren in en in de omgeving van het plangebied en het realiseren van nieuwe groenstructuren in de nieuwe situatie is het belang van de foerageerzones binnen het plangebied voor de steenmarter beperkt.

Binnen het plangebied zijn vier zomerverblijven en foerageerzones van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Daarnaast gebruikt de gewone dwergvleermuis het plangebied als foerageerzone en zijn twee baltterritoria aangetroffen. Ook de laatvlieger heeft foerageerzones in het plangebied. Beide soorten maakten slechts beperkt gebruik van het plangebied als foerageerzone. Door het behouden van groenstructuren in en in de omgeving van het plangebied en het realiseren van nieuwe groenstructuren in de nieuwe situatie is het belang van de foerageerzones voor vleermuizen beperkt.

Daarnaast zijn exemplaren van de algemene beschermde soorten egel en gewone pad waargenomen. Deze soorten zijn beschermd middels tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Aanbevelingen

Voor de gewone dwergvleermuis dient ontheffing aangevraagd te worden in verband met het verdwijnen van zomerverblijven. Hiertoe dienen conform de Soortenstandaard gewone dwergvleermuis² ten minste 16 tijdelijke verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis in de omgeving van het plangebied te worden gerealiseerd. Daarnaast dient bij de nieuwbouw rekening te worden gehouden met het realiseren van 16 in te bouwen verblijven.

Voor de huismus dient ontheffing aangevraagd te worden voor het verdwijnen van functioneel leefgebied, inclusief nestlocaties. Er wordt aanbevolen ten minste 15 nestlocaties van de huismus te compenseren, gezien mogelijk nestlocaties van de huismus zijn gemist. De Soortenstandaard huismus schrijft voor om voor iedere te verwijderen nestlocatie minimaal twee nieuwe nestlocaties aan te brengen. Hiertoe dienen 30 tijdelijke nestlocaties voor de huismus te worden geplaatst. Daarnaast moeten in de nieuwe situatie 30 nestlocaties en bijbehorend functioneel leefgebied te worden gerealiseerd.

Door het nemen van bovenstaande maatregelen wordt het verkrijgen van een ontheffing ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet met betrekking tot ruimtelijke ordening kansrijk ingeschat.

Mocht u naar aanleiding van dit briefrapport nog vragen en / of opmerkingen hebben, verneem ik dat graag van u.

Met vriendelijke groet,

Ing. J. Koorevaar

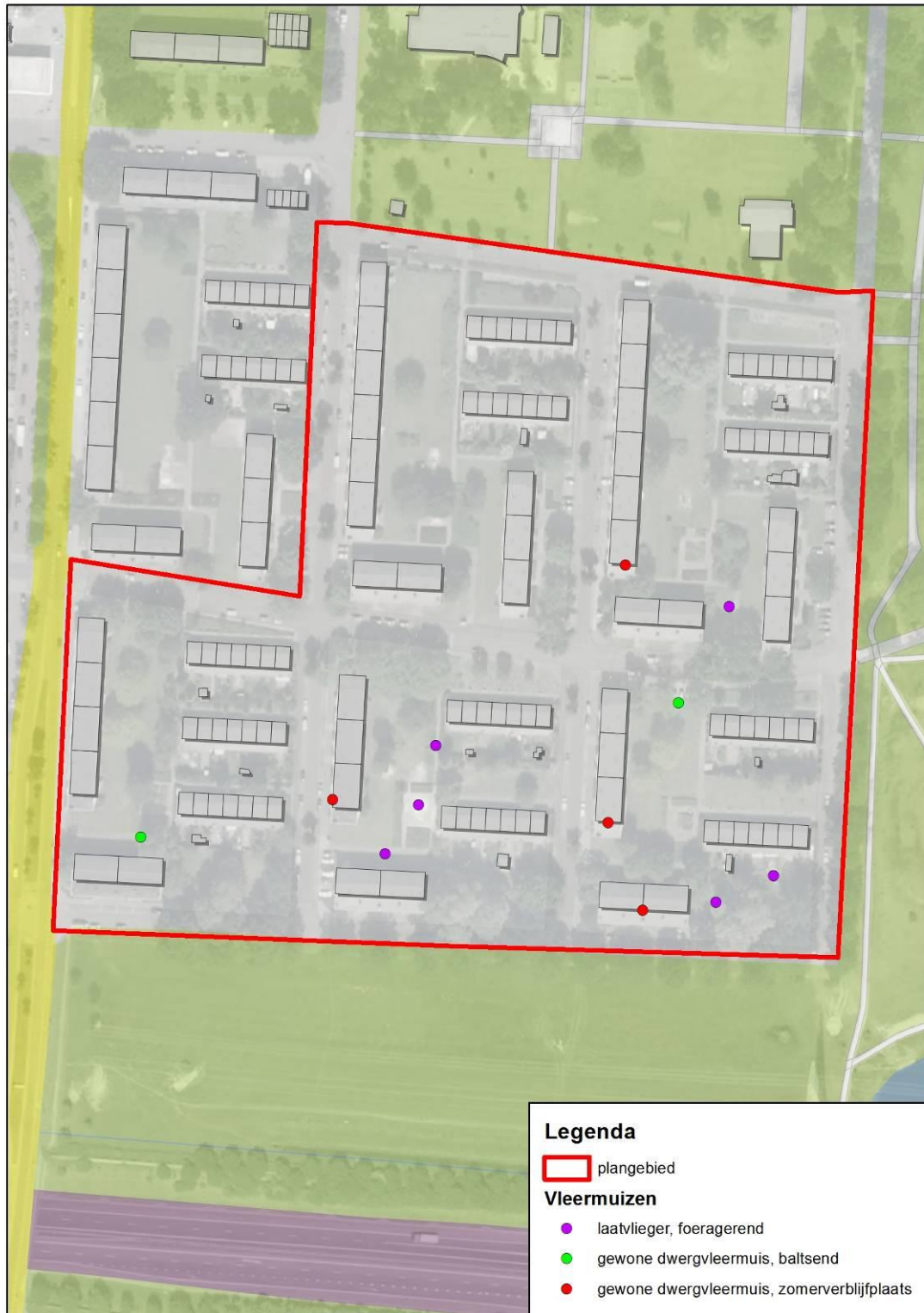
Adviesbureau E.C.O. Logisch
Tel. : 0180 322 840
Mob.: 06 2016 3383
jeroen@eco-logisch.com

---

² Soortenstandaard gewone dwergvleermuis, december 2011. Dienst Regelingen, MinLNV

Bijlage 1: Waarnemingen vleermuizen

Bijlage 2: Waarnemingen huismus

